

Versta je me?

Een kind leert zijn moedertaal eerst verstaan en begrijpen, voordat hij leert lezen en schrijven. In het vreemdetalenonderwijs gaat dat anders: vaak wordt er gestart met het leren vanuit het schrift. Hierdoor denken mvt-docenten regelmatig bij ‘uitspraak’ aan het voorlezen van een tekst, maar dat is een misvatting, zoals ook te lezen is in *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs* (Kwakernaak, 2015). In dit Lesidee gaan we in op de voorloper van uitspraak: verstavaardigheid. Iets goed kunnen verstaan vormt immers de basis voor het verkrijgen van een goede uitspraak.

Verstavaardigheid begint bij het herkennen van fonemen: hoor je het verschil tussen het Franse *mousser* en *mouché*? Of tussen de klinkerklank in het Duitse *Fuß* en *Mutter*? Je kunt de leerlingen een oefening laten doen waarbij jij een woord noemt en zij moeten bepalen of het woord de te oefenen klank bevat of niet. Of noem twee woorden en vraag: hebben beide woorden dezelfde (doel)klank? Of

noem drie woorden en vraag welke twee woorden dezelfde klank bevatten en welk woord een andere. Een voorbeeld voor NT2: *aap – maan – kan*. Hierbij is het belangrijk dat je niet het schriftbeeld aanbiedt: de leerlingen oefenen puur op hun gehoor.

Op woordniveau moeten leerlingen kunnen horen op welk woorddeel de klemtoon valt, om het uiteindelijk zelf goed te kunnen toepassen. Wie klemtonen verkeerd plaatst, is voor een luisteraar moeilijk te begrijpen. Talen verschillen echter behoorlijk: er zijn talen zonder klemtoon (Ambon Maleis), talen met een vast woorddeel waarop het accent valt (Frans) en talen met variatie (Nederlands). Om te oefenen kun je een aantal woorden kiezen en de leerlingen vragen om één vinger op te steken als de klemtoon op de eerste syllabe (lettergreep) valt, twee vingers als het op de tweede valt enzovoort. Of voeg hier wel het schriftbeeld toe: geef eerst een dictee over de geleerde woorden en laat cursisten daarna individueel of in duo’s bepalen waar de klemtoon valt. Een slotoefening kan zijn om de woorden te laten naspreken, waarmee je dan aan uitspraak werkt.

Op zinsniveau kun je oefenen met verstavaardigheid door woorden te laten tellen. Je leest daarbij een zin in normaal

DOELSTELLING Verstavaardigheid oefenen ten behoeve van het verkrijgen van een goede uitspraak

TAAL NT2 en moderne vreemde talen (mvt)

NIVEAU A1 en hoger

TIJD 5–10 minuten

BENODIGDHEDEN Woorden en/of zinnen

spreektempo voor en de leerlingen tellen hoeveel woorden de zin bevat. Zo oefenen de leerlingen met het herkennen van verbonden spraak: woorden worden in een zin aan elkaar ‘geplakt’ en klinken dan anders dan wanneer ze los worden uitgesproken. Een voorbeeld is het Engelse ‘*wannabe*’ (*want to be*) of het Spaanse ‘*¿Cómo está?*’, dat al snel als ‘*¿Cóm stá?*’ klinkt.

Als vervolgoefening kun je de leerlingen de zinnen laten naspreken in exact hetzelfde tempo en met dezelfde verbonden spraak om zo een natuurlijk mogelijke uitspraak te verwerven. Andere verstavaardigheidsoefeningen op zinsniveau zijn bijvoorbeeld het herkennen of een zin een vraag is of niet (NT2) of het herkennen op welk woord het zinsaccent valt.

Welke oefeningen je ook inzet: belangrijk is dat de leerlingen zich bewust worden van hoe belangrijk verstavaardigheid en uitspraak zijn en waartoe een slechte verstavaardigheid en/of uitspraak kunnen leiden: miscommunicatie. ■

Vita Olijhoek & Anja Valk (Taalbureau Olijhoek & Valk)

LITERATUUR
Kwakernaak, E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs* (2e ed.). Coutinho.